

„Národní program podpory zdraví“ „Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí“

Výchova k zdraviu
PhDr. Simona Kelčíková

Národný program podpory zdravia

- právo na zdravie – jedno zo základných ľudských práv
- **Ústava SR**: zdravie ako základná a nevyhnutná podmienka pre dosiahnutie trvalo udržateľného ekonomického rozvoja
- **NPPZ**: celospoločenský program zameraný na podporu zdravotného stavu obyvateľov SR
- určený všetkým občanom, každý osvojiť
- podpora zdravia – prostriedkom dosiahnutia zdravia
- **Zdravie** – najvyššou hodnotou a prostriedkom dosiahnutia kvalitného, plnohodnotného života

Aktualizácia NPPZ

- 1992 Vláda SR a NR SR – uznesenie č. 245 zo dňa 30.1. 1992
- 1995 aktualizácia pre koniec 20. storočia
- 1999 aktualizácia pre prvé desaťročie 21. storočia uznesenie číslo 1038/1999
- Úlohou:
  - zachovať kontinuitu vývoja od r. 1991
  - reagovať na spoločenské podmienky (v zmysle politickom, ekonomickom, sociálnom, zdravotnom)
  - priblížiť sa k cieľom (Zdravie pre všetkých do roku 2000, zdravotná politika štátou európskeho regiónu SZO)
  - pripraviť predstavu ďalšieho vývoja

Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí (program nadväzujúci na predchádzajúci program SZO)

NPPZ – Zdravie pre všetkých v 21. storočí (aktualizácia)

1. Úvod:

Zdravie: základné právo Zdravie 21, Ústava SR

SZO – IX.1998 – modifikácia programu ZDRAVIE pre všetkých do roku 2000 (Európa) – ZDRAVIE 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí

Programové vyhlásenie vlády SR – rozpracovanie v podmienkach rezortu zdravotníctva – MZ SR aktualizovať v súlade so SZO

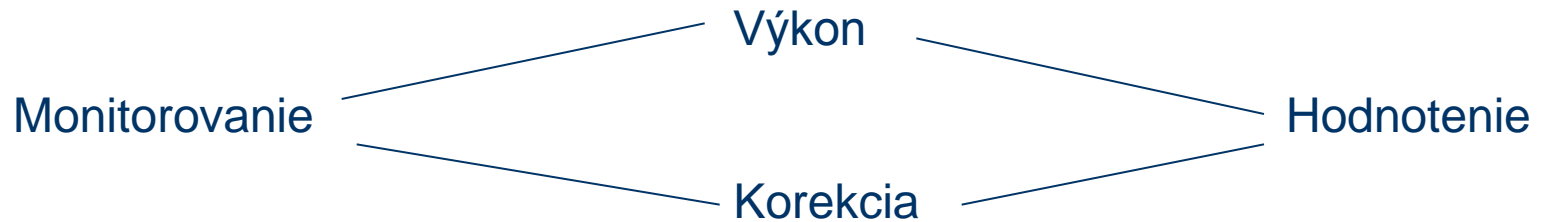
2. Cieľ NPPZ:

Za účasti všetkých prebežne zabezpečiť ochranu a posilňovanie, ako aj trvalé zlepšovanie zdravia obyvateľov SR v období rokov 2000 – 2010

Kritériom: zvýšenie očakávanej dĺžky života, resp. jej priblíženie krajinám EU

NPPZ – zdravie pre všetkých v 21. storočí (aktualizácia)

3. Nástroje:

Výkon: - intervencia v najširšom slova zmysle

- spolupráca rezortov, mimovládnych organizácií, obcí a miest, podnikateľskej sféry, odborov, cirkví a ostatných zložiek spoločnosti
- uplatňujú sa 3 stratégie: str. ochrany, rozvíjania zdravia a zdravotníckej prevencie

Monitorovanie: - systematické získavanie, ukladanie, spracovávanie a analýza údajov

Hodnotenie: - procesu a dosiahnutých výsledkov

Korekcia: - v prípade neefektívnosti

všetky úrovne

NPPZ – zdravie pre všetkých v 21. storočí (aktualizácia)

4. Rámce aktivít:

Prostredie – vytváranie podmienok neohrozujúcich zdravie

Vzťahy – pozitívne postoje medzi všetkými prvkami systému a ku všetkým komponentom

Aktivity – (pohyb, dynamika, angažovanosť) – účasť všetkých a každého zvlášť

/ napredovanie, zvýšenie kvality, progres a trvalo udržateľný rozvoj/

Etika, morálka – humánne hodnoty, ľudský rozmer vecí, rešpekt a úctu k iným/ inému

5. Stratégie:

- vytvárať spoločenskú atmosféru (neprijateľné a nepredstaviteľné poškodzovanie zdravia)
- vzdelávaním a výchovou zainteresovať jednotlivcov, rodiny, komunity, podniky a organizácie
- podporovať úlohu rodiny (všetky funkcie)
- hľadať partnerov pre podporu a rozvíjanie zdravia
- využiť ekonomické nástroje na pozitívne ovplyvnenie správania ľudí k zdraviu a prostrediu
- orientácia primárnej zdravotnej starostlivosti na zdravie človeka a prevenciu
- dopracovať systém zdravotného poistenia – aby sa poistencom oplátilo viesť zdravý život a udržať (zlepšiť) zdravie

NPPZ – zdravie pre všetkých v 21. storočí (aktualizácia)

6. Hlavné smery realizácie – výkon – obsah programu (mechanizmy, prístupy a čiastkové ciele)

A) Zmenšovanie rozdielov a rovnosť v zdraví:

- každý – rovnaká príležitosť na realizáciu osobného potenciálu zdravia
- zabezpečiť podmienky na zlepšenie bio – psychosociálnej pohody pre všetkých
- venovať pozornosť vznikajúcim nerovnostiam v spoločnosti, objektivizovať ich a kompenzovať, resp. minimalizovať ich dopad na zdravie
- znížiť rozdiely v postojoch ku zdraviu

B) Posilňovanie zdravia počas celého života:

- celoživotné vzdelávanie a výchova k zdraviu – rodiny, školy, pracoviská, spoločnosť
- systematické vedenie mladých ľudí – zodpovedné partnerstvo, manželstvo, rodičovstvo, prevencia pohl. chorôb, HIV, AIDS, zníženie rizika predčasnej a neplánovanej pôrodnosti
- dobrá fyzická kondícia, psychické aktivity, kvalita života – zabezpečiť –znížiť tak potrebu odkázanosti vo vyššom veku
- osvedčené modely podpory zdravia – podchytiť iniciatívu a šíriť
- vznik chronických neinfekčných ochorení do najneskoršieho, eliminovať rizikové faktory

NPPZ – zdravie pre všetkých v 21. storočí (aktualizácia)

C) Determinanty zdravia: - podporovať duševné zdravie spoločnosti

- vytvárať vhodné a bezpečné prostredie pre všetkých (telesné, mentálne, zdravotne postihnutých)
- surveillance infekčných chorôb, očkovanie, eradikácia vybraných infekcií
- prístup k poradenstvu – pre všetkých občanov

D) Multirezortná zodpovednosť za zdravie: - mnohoozvetvová zodpovednosť za zdravie

- pozitívny dopad na zdravie – politické, ekonomické, sociálne, riadiace, legislatívne čin..
- využiť hospodársku politiku štátu pre podporu zdravia ľudí
- overené modely podpory zdravia prezentovať (Školy..., Mestá...)
- starostlivosť o zdravého občana v prirodzenom prostredí (zdravotníctvo – poradenstvo)
- primárna zdravotná starostlivosť – na báze partnerstva s poisťovcami – viesť ich k optimalizácii spôsobu a podmienok života
- metódy a postupy znižujúce a eliminujúce bio-psychosociálne riziká (výskum)

E) Spoločenské hnutie za zdravie: - mobilizovať všetkých partnerov v spoločnosti

- zefektívniť zdravotnú výchovu obyvateľstva, zabezpečiť dostupnosť informácií o zdraví
- medzinárodná spolupráca

NPPZ – zdravie pre všetkých v 21. storočí (aktualizácia)

7. Priority:

Optimalizovať dopad riadenia na zdravie

Rozvíjať ľudské zdroje pre zdravie – informovať, vzdelávať, motivovať, navodzovanie pozitívnych postojov, angažovanosť v otázkach zdravia, jeho ochrany a upevňovania (médiá, charity, cirkvi, mimovládne org., občianske inic..) 1. Zvýšiť podiel obyvateľov s dobrými vedomosťami o zdraví

2. Zlepšiť postoj k zdraviu u dospelávajúcej mládeže

Zabezpečiť zdravie rodiny:

1. znížiť rozvodovosť

2. znížiť počet interrupcií

Žiť zdravší kvalitnejší život:

1. zvýšiť podiel obyvateľov venujúcich sa pohybovej aktivite

2. znížiť počet obéznych občanov vo vekovej skupine starších ako 40 r.

Odstrániť zdraviu škodlivé vplyvy:

1. znížiť percento fajčiarov

2. znížiť % ľudí závislých od nelegálnych drog

Zapojiť zdravotníkov najmä v primárnej zdravotnej starostlivosti:

zvýšiť kvalitu starostlivosti, predchádzanie infekčným chorobám, humanizácia

NPPZ – zdravie pre všetkých v 21. storočí (aktualizácia)

8. Monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia

- nevyhnutný predpoklad úspešnosti a efektívnosti Programu
- proces založený na sledovaní vývoja hodnôt indikátorov
- systematické zbieranie údajov (štat. zisťovanie, cielené prieskumy)
- Správy o zdravotnom stave populácie a predpokladoch ďalšieho vývoja (predkladať NR SR..)
- Kontrola plnenia Programu – v roku 2005

9. Financovanie

- systém viaczdrojového financovania

Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí

Deklarácia zdravia ľudí vo svete

- prijatá delegátmi na 51. svetovom zdravotníckom zhromaždení – máj 1998
- želateľné zmeny v zdravotnom stave v celosvetovom meradle si vyžadujú realizáciu „Politiky Zdravia pre všetkých v 21. storočí“ – všetky kontinenty členské štáty spoločný postup

ZDRAVIE 21 pre európsky región SZO má:

- 1 trvalý zámer – dosiahnuť úplný potenciál zdravia pre všetkých
- 2 hlavné smery:
  - ▶ podporovať a ochraňovať zdravie ľudí po celý ich život
  - ▶ znižovať výskyt nových prípadov závažných chorôb a poškodení a vyhnúť sa utrpeniu, ktoré ľuďom spôsobujú
- 3 základné hodnoty:
  - ▶ zdravie je najprvšie ľudské právo
  - ▶ rovnosť v zdraví a solidarita medzi i vo vnútri všetkých krajín pri realizácii opatrení na zlepšenie zdravia
  - ▶ účasť a zodpovednosť jednotlivcov, skupín, inštitúcií a komunít

Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí

4 hlavné stratégie:

- medzirezortná spolupráca pri zlepšovaní determinantov zdravia a vyhodnocovanie dopadu opatrení na zdravie
- programy a investovanie do rozvoja zdravia a zdravotníckej starostlivosti riadené dosiahnutými výsledkami vo fyziologických funkciách organizmu
- integrovaná primárna zdravotnícka starostlivosť orientovaná na rodinu a komunitu podporovaná flexibilným a citlivo reagujúcim systémom nemocníc
- proces rozvoja zdravia spojený s účasťou všetkých relevantných partnerov, ktorý podporuje spoločné prijímanie rozhodnutí, realizáciu a odpočet plnenia

21 hlavných cieľov vyjadruje:

- špecifické potreby celého európskeho regiónu SZO
- konkrétne aktivity na zlepšenie situácie
- kritéria hodnotenia pokroku v zlepšovaní a ochrane a v znižovaní zdravotných rizík
- inšpirácia pre rozpracovanie zdravotnej politiky v krajinách európskeho regiónu

Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí

SOLIDARITA A ROVNOSŤ V ZDRAVÍ:

„jedna tretina obyvateľstva vo východnej časti regiónu žije v krajnej chudobe“

CIEĽ 1 : Solidarita v záujme zdravia v európskom regióne

CIEĽ 2 : Rovnosť v zdraví (rozdiely v zdraví, súvisiace s príjmom, sú vážnou sociálnou nespravodlivosťou a odrážajú jeden z najmocnejších determinantov zdravia, chudoba je najväčším rizikom pre zdravie)

LEPŠIE ZDRAVIE PRE ĽUDÍ EURÓPSKEHO REGIÓNU SZO:

„Posilňovať zdravie počas života“

CIEĽ 3: Zdravý štart do života

„ Dôležité základy pre zdravie v dospelosti sa kladú v živote pred narodením a vo včasnom detstve“

CIEĽ 4: Zdravie mladých ľudí

„ Zdravie na pracovisku – zabezpečenie istoty v zamestnaní prospieva zdraviu, a tým aj dlhodobej produktivite“

CIEĽ 5: Zdravé starnutie

„ Zmenšenie výskytu chorôb a úrazov . Tabak je príčinou viac ako 14% všetkých úmrtí a stojí vyše 100 miliárd dolárov ročne“

Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí

CIEĽ 6: Zlepšovanie duševného zdravia

CIEĽ 7: Znižovanie výskytu prenosných chorôb – nákazlivé choroby

CIEĽ 8: Zníženie výskytu neprenosných chorôb – civilizačné ochorenia (napr. CINDI)

CIEĽ 9: Zmenšenie výskytu úrazov v dôsledku násilia a nehôd

STRATÉGIA CELOSPOLOČENSKOHO PRÍSTUPU K TRVALO UDRŽATEĽNÉMU ZDRAVIU:

CIEĽ 10: Zdravé a bezpečné prostredie

CIEĽ 11: Zdravšie žiť

CIEĽ 12: Zmenšenie škodlivých následkov užívania alkoholu, drog a tabaku

CIEĽ 13: Ustanovizne (spoločenstvá, prostredie) pre zdravie – domov, školy, predškolské zariadenia, komunity

CIEĽ 14: Zodpovednosť všetkých rezortov za zdravie

Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí

ZMENA ŤAŽISKA: ZDRAVOTNÍCTVO ZAMERANÉ NA VÝSLEDOK (zlepšovanie, efektívnosť)

CIEĽ 15: Integrované zdravotníctvo (primárna starostlivosť, sekundárna, terciárna)

CIEĽ 16: Riadenie v záujme dosiahnutia kvality zdravotníckej starostlivosti (zisk –prínos- ako miera kvality zdravotníckej starostlivosti)

CIEĽ 17: Financovanie zdravotníckych služieb a rozmiestňovanie zdrojov

CIEĽ 18: Rozvoj ľudských zdrojov pre zdravie (vzdelávacie programy)

RIADENIE ZMENY V PROSPECH ZDRAVIA:

CIEĽ 19: Poznatky a výskum pre zdravie: ► meniaci sa spôsob riadenia
► úloha výskumu a informatiky

CIEĽ 20: Mobilizácia partnerov pre zdravie

CIEĽ 21: Zámery a stratégie Zdravia pre všetkých – rozhodujúci prameň motivácie a rámec pre formovanie politiky a konkrétnych počinov v krajoch, mestách, občinách a ustanovizniach, ako sú školy či pracoviská

Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí

SZO A JEJ PARTNERI PRE ZDRAVIE:

- ▶ pracovať na zlepšení zdravia (EU – Rada Európy, OEDC – Organizácie pre ekonomickú spoluprácu (ekonomické analýzy, OSN, veľké investičné banky, medzinárodné a mimovládne organizácie)
- ▶ úzka spolupráca európskej regionálnej úradovne SZO s ústredím v Ženeve a s úradovňami v ostatných častiach sveta

ZDRAVIE 21 NIE JE NEREÁLNA UTÓPIA

Zdravie 21 – zdravie pre všetkých v 21. storočí

**Zdravie 21 – začleniť do politiky rozvoja zdravia občanov každého členského štátu
v regióne**

ÚLOHA SZO:

1. Pôsobiť ako „svedomie zdravia“ – zdravie ako základné ľudské právo
2. Pôsobiť ako informačné centrum v otázkach zdravia a rozvoja zdravia
3. Propagovať a zviditeľňovať politiku zdravia pre všetkých v celom regióne a zabezpečovať jej periodickú aktualizáciu
4. Poskytovať členským štátom najnovšie dokázateľné účinné nástroje na realizáciu zdravotnej politiky, resp. jej transformáciu do konkrétnych opatrení a aktivít
5. Pôsiť ako katalyzátor aktivít tým, že:
  - zabezpečí technickú spoluprácu s členskými štátmi, posilní pôsobenie SZO v každej krajine
  - postaví sa do čela iniciatív na vykorenenie, odstránenie chorôb, ktoré sú najväčšou hrozbou pre zdravie ľudí (epidémie, pandémie prenosných a neprenosných ochorení)
  - bude propagovať a podporovať politiku – mnohí partneri, siete ich organ
  - uľahčí koordináciu stavu pohotovosti pre prípad ohrozenia zdravia veľkého počtu ľudí (pohromy, katastrofy)

Ďakujem za pozornosť